

PAUL TUYUUTIŊICH GALATIA-ĠMIUNUN

Iłitchuqutit

Tavra tusaayugaagiksuaq alġaqsruutaurraqsimman Jesus-kun, suli akuqtuqluġu Jew-guŋitchuat iñuich, apiqqun niptaġniqsuq uvvagguuq una iñuk kamaksrirusrauv Moses pitqurañiñnik iłumupiallak ukpiqtuagusukkumi. Paul-gum qapiqsailisigijagaa piraksraupiaqtualiuñiñu. Uvvakii mañjutualuunivluġu taamna ukpiġun Christ-mi iviġaumanaqsitchiıllaruq God-mun. Aglaan añaayyuvijini Galatia-m Rome-miut nunaqqiqat Asia Minor-mi, paaqlaņagaat Paul innaqutuñ, kamagiraksraġigivut Moses pitqurañi iviġaumanaġukkupta God-mun.

Paul tuyuutaa Galatia-ġmiunun sivuniqaruq utiqvluġich iłumun ukpiġunmun maliksuktitauruat sagluġutikun iłisaurrutinun. Paul ilimiñun payaņaiyaaġmiuq tairauyumiñaqtilaamiñnik tilirañanik Jesus Christ. God-miñ taamna ququqtauniñi qaiñivluġu, iñugniñiılaaq, suli Jew-guŋitchuanupiksuaq alġaqsruiluni. Ilaagun suli qapiqtaiıllin nuummiuq una. Ukpiġutikkun kisan iñuich nalaunġasirut God-mun. Aqulligñi Paul nalunaigmigaa ukpiqtuam piraġausia kañiqaqtılaaņa nakuaqqunmiñ ukpiġiruni Christ.

Avgutit

Sivulliqsaagun	1.1-10
Paul-gum atanniqutiqaġniņa tilirauniġmiñi	1.11–2.21
Uqaluġiksuaq God-im naglikkutiqpaņagun	3.1–4.31
Ukpiġniaqtuat atanġiqsirrusiaņallu piraksraņallu.....	5.1–6.10
Aġiusaun	6.11-18

1 ¹Ukua tuyuutit qairut Paul-miñ God-im tilirañaniñ. Iñuum kialiqaa piksraqtaagijaitkaaņa alġaqsruirautquluņa aglaan Jesus Christ, God-ivlu Aapam aņipkaiaņaruam ilaanik tuqqunmiñ. ²Suli ukua tuyuutit qairut iluqaiñniñ aniqatiniñ nayuqtigikkamniñ, aasii tuyuutavvlutiņ iluqaiñniñ añaayyuliqiruanun Galatia-mi. ³Nagliktuusiaqpaqaġitchi tutqiumiglu God-miñ Aapamiñ Ataniptiñiıllu Jesus Christ-miñ. ⁴Christ tuqunařuq aņarraurami piigukluġich piłutivut, annaurautqvluta iñuutchimiñ piłuktuami iñuuniġmiñ nunam iñuņisun. Christ taamna piņagaa pisuutigimmagu God-im Aapapta,^a ⁵iñuich nangagaksraġikkaņata isuitchuamun. Amen.

Tusaayugaagiksuaq Atauchiigurut

⁶Niġiıllagivsiņa suksraġiñaigñiaqsautigillaan piñiqavsiuņ God. Ilaan ququqagaasi piqatautqvlusi iñuggunmi isuitchuami Christ-kun, aasiuvva paņmapak saarraqsirusi allauruakun tusaayugaagiksuaun. ⁷Allamik tusaayugaagiksuaamik piitkaluaġmiuq aglaan iñuich iļañisa alapitinniaqsagaasi, allañuqtigñiaqsavluġu tusaayugaagiksuaq Christ-kun. ⁸Aglaan uvagut-unni, naagga isaġulik qilañmiñ alġaqsruisaġniqpan ilivsiñniñun tusaayugaagiksuaamik

^a 1.4 Mt 20.28; Mk 10.45; 1 Ti 2.6; Titus 2.14.

paaqsaanjaruamik algaqsruutigijakkaptiñniñ ilivsiññun, ilaa qaisauli suksraungiqsauniksramun. ⁹ Uqallautitqikkivsi. Kiñaliqaa algaqsruikpan ilivsiññun tusaayugaagiksuumik paaqsaanjaruamik taavrumañña akuqtunajakkavsiññiñ, ilaa qaisauli suksraungiqsauniksramun. ¹⁰ Algaqsruutigikapku tusaayugaagiksuaq, algaqsruilaitchuña ivigagniaqsiññağlugich iñuich. Pisuqtılaaptun ivigagnilukkiga God. Algaqsruiniğuma ivigagniaqsiññağlugich iñuich, kivgaunayaitchuña Christ-mun. ^b

Qanuqluni Paul Tiliraquqtilaaña

¹¹ Aniqatiit, ilisimatqugivsi. Tamanna tusaayugaagiksuaq algaqsruutigikkaga iñuñniñ piñitchuq, ¹² qanuq aitchuusiagiñitkiga iñuñmiñ, naagga ilisausiagiñitkiga, aglaan Jesus Christ satqumminjagaa uvamnun. ¹³ Tusaanajiksi qanusiuñatilaaga iñuk iñuunñağma Jew-guruatun, annagniaqsaaruatun kamagivlugich pitqurat. Tusaanajmuisi qanutun anayaktuaniññugich nagliksoaqtinnapkich añaayyuliqiruat God-mun, iluqaisa suksraungigñiaqsaakapkich. ^c ¹⁴ Kipiğni upiağatanaruña iñuusukluña tuvrağlugich ilisaurrutijich manjuupta, aasii qaukhiğutivluña qaanqilugich ukiuqtutilaaqatitka iñuuniğmi Jew-guruatun. ^d ¹⁵ Aglaalli God sivuniqanajiqsuq anijaiññağmaunnii ilaan algaqsruirigisukluña. Aasii aquvatigun, nagliktuutinipakami uvamnun, ¹⁶ satqumminjagaa Iğniñi uvamnun, algaqsruutiqağumiñaqsiluña Christ-mik Jew-guñitчуанun. Taimaniasii uqaqatigajaitchuña kimigliqaa iñuñmik, ^e ¹⁷ naaggaunnii Jerusalem-munajaitchuña uqaqatigiyatuğlugich Godmun tiliravlutij algaqsruirigunaruñanun sivumni, aglaan aullañaruña nunamun Arabia-mun, aasii aquvatigun utiqluña iniqpañanun Damascus. ¹⁸ Aasii ukiut piñasut pianiñmata, aullañaruña Jerusalem-mun takuvlugu Cephas, aasii itqatigivlugu akimiani uvluni. ^f ¹⁹ Aglaan tautuñiñmitka nalliatunnii allat tiliraunikun algaqsruirit aglaan James, Atangum aniqataa.

²⁰ Tuyuutigikkamni ilivsiññun, sivuğaani God-im sagluñitчуña. ²¹ Tavrañña aullañaruña nunaññun Syria-m Cilicia-vlu. ²² Aasii tamañanun-aglaan añaayyuliqiruañisa Christ Judea-mi tautuñaitkaañña. ²³ Tusaqsağiginiññaña gaat iñuich uqauta, Taimña qañavlugi nagliksoaqtitchiruaq uvaptiñnik suksraungigñiaqsaavlugi ukpiğikkanañat pañmapak algaqsruiruq iñuich ukpiquvlugich Christ-mun. ²⁴ Aasii pisigivluña ilaisa God nangañagaat.

Paul-lu Allallu Tilirat

2 ¹ Tavra akimiağutailat ukiut pianiñmata, aullatqinaruña Jerusalem-mun piqatigivlugu Barnabas, Titus piqatigivluguptauq. ^g ² Aullañaruña qanuq God-im aullaqunagaaña, aasii sivuniqsiqkagniañagiga taapkununa añaayyuliqiruanii sivulliuqtauranun, tusaayugaa giksuaq algaqsruutigikkaga Jew-guñitчуанun. Uqaqatigijagitka iñuiğaami sivulliuqtaurat, ilaanni savaurriñña God-mik anniqsuutaunianijñnasugalugu. ³ Titus-unnii, Jew-guñitчуaқ piqatigikkaga Jerusalem-mi, nalunaiññutichigaksraiññaruq Jew-guruatun, piłaktauluni timimigun. ⁴ Piłaktugaksrauniługunnii, isumman nivliusiginagañaitchuq-unnii tamatkua ilumutun ukpiqtuaguñitчуat nalunaqtuakun qagğirañaitpata añaayyuliqiruanun, suiłaurivlutij piqasiñitruat kasimaniptiññun nalunautchiłutij ilitčuğisuktuat atangirrutiptiñnik Jew-guruat pitqurañiñniñ, ukpiliqaptaqaña Christ-mun. Tamatkua ilumutun ukpiqtuaguñitчуat ukpiqtinniaqsaapiagałuağaatigut ukpiqtuaguruat iñuuruksraunivlugich kamagilugich Jew-guruat pitqurañich. ⁵ Aglaan añigurañitчуgut-unnii pipkağniapiakkañannun, iñuuyumiñaquvlusi tuvrağlugi ilumun tusaayugaagiksuaq.

^b 1.10 1 Th 2.4. ^c 1.13 Ac 8.3; 22.4-5; 26.9-11. ^d 1.14 Ac 22.3. ^e 1.15-16 Ac 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18. ^f 1.18 Ac 9.26-30. ^g 2.1 Ac 11.30; 15.2.

⁶Aasiivsauq taapkua il̄isimanaqsinaruat sivulliuqtautilaanaḡ aḡaayyuliqiruanun, sumik il̄latiksraiḡnarut tusaayugaaḡiksuumun al̄gaqsruutigikkamnun. Uvamnun taapkua sivulliuqtit inmiut allatun iḡnuktitun, God atiruḡ iḡnpayaanun.^b

⁷Aglaalli il̄agaluagḡnagu tusaayugaaḡiksuaḡ al̄gaqsruutigikkaga, sivulliuqtauraut puttuqsriḡnarut piksraqtaagun̄atilaamnik al̄gaqsruutigitquvlugu tusaayugaaḡiksuaḡ Jew-gun̄jichuanun, Peter-tun piksraqtaagun̄aruatun al̄gaqsruitquvlugu tusaayugaaḡiksuumik Jew-guruanun, ⁸qanuḡ God-im annaurriḡaruam iḡnugiaktuanik Jew-guruanik Peter al̄gaqsruimman, annautiḡammigaiḡvsauḡ iḡnugiaktuat Jew-gun̄jichuat uvaḡa al̄gaqsruiniḡpkun. ⁹Tavra James-lu Cephas-lu John-lu suaḡavlutiḡ sivulliuqtauniqsuat, puttuqsrikamiḡ God-im nagliktuutiḡpaḡanik uvamnun, aitchuḡluḡa taavrumiḡa savaamik, il̄isimanaqsiniḡagaat ikayuḡtiḡiiksilaaptiḡnik il̄aliv̄lunuk, uvaḡalu Barnabas-lu, atisiv̄lutiḡ al̄gaqsruitquvlunuk kiikaa Jew-gun̄jichuanun, il̄in̄jili al̄gaqsruiniḡaḡniv̄lutik-suli Jew-guruanun. ¹⁰Aglaatualuk itqamatqugaatiguk il̄iappauruanik, taamnapiaḡataḡ piyumalaaḡmiraḡa.

Paul Natqiksruḡaa Peter Antioch-mi

¹¹Qakugumman, Cephas Antioch-mun̄man, paaḡlakkiga takkuanun, qanuḡ killukuaḡaruḡ. ¹²Aasiuvva inna Peter killukuaḡaruḡ. Il̄aḡich avilaitqatiḡi James tikiḡ ḡaiḡḡaisa, Peter niḡiqatausuḡaruḡ Jew-gun̄jichuanun, kipuḡlakkugich Jew-guruat pitquraḡich. Aasii tikiḡmata, iḡnurraqsiv̄luni pitquraḡisigun Jew-guruat, niḡiqatigillaiḡḡugich ukpiqtuat Jew-gun̄jichuat, sivuugagiv̄lugu qanuḡ uqausiksraḡat Jew-guruat.ⁱ ¹³Allattauḡ Jew-guruat maliksunaḡagaat Peter, il̄isimanaqsiv̄lugu tuniqsimapiḡanisilaatḡiḡ il̄umun ittuamun il̄itchuḡikkaḡmiḡnun. Barnabasunnii niḡiqataullaiḡaruḡ Jew-gun̄jichuanun. ¹⁴Il̄itchuḡikkapkich iḡuuviginiḡniḡmarrun̄ il̄umun ittuanaḡ tusaayugaaḡiksuum, uqallautiḡagiga Peter il̄uqaḡmiḡ takkuanni inna. Ilivich, Jew-guruatiin, iḡuullaniḡuvich Jew-gun̄jichuatun, summan Jew-gun̄jichuat iḡuupkaḡniaqsaapiaḡpigich Jew-guruatun?

Jew-guruallu Jew-gun̄jichuallu Annaurraurut Ukpigutikun

¹⁵Uvagut, aniḡaruaguut Jew-guvluta, Jew-gun̄jichuat taisuukkavut piḡuusiḡiririk, ¹⁶uvagut Jew-guruaguut, il̄isimarugut God-im akuqtulaitkaa iḡnuk nalaun̄ḡarualliv̄lugu sivuḡqamiḡi pisigilugu kamaksriḡiatariḡiḡa ilaan pitquramiḡnik qaisauruanik Moses-kun. God-im akuḡtuḡuugaa iḡnuk nalaun̄ḡarualliv̄lugu ukpiliḡman Jesus Christ-mun. Taamna il̄itchuḡikaptigu, ukpiliḡaruḡut Christ Jesus-mun, God-mun akuḡtullasitquvluta pisigilugu ukpiliḡniḡqput Christ-mun, kamaksriḡiatariḡiḡiḡaakun pitquranik, qanuḡ kiḡaliḡaa nalaun̄ḡasirauyumiḡaitchuḡ sivuḡaani God-im kamagiḡiḡaḡlugich ilaan pitquraḡi.^j ¹⁷Isummatigilakput una. Uvagut nalaun̄ḡasiḡiḡiḡaallapta ukpigitikun Christ-mun, il̄itchuḡiraugupta piḡuusiḡiraulluta, taamna sivuniḡaḡniaḡpa Christ-mun piḡuksipkaḡniḡluta? Naagḡapiaḡataḡ. ¹⁸Qanuḡ uvaḡa, iḡuuniarraqsitqikkuma kamaksriḡinikun pitquranik nalaun̄ḡasiḡiḡiatagluḡa, ukpiliḡaniḡaḡaḡluḡa Christ-mun, il̄isimanaqsiruḡa piḡuusiḡirautilaamnik, ¹⁹qanuḡ kamagiḡhaiḡniḡalgunaitchut pitqurapayaurat. Pitqurat pasiḡniḡksiḡniḡaqtut. Tavraasii pitqurat tuḡunmatun piḡaanaḡa kamaginiḡlukkualuḡatillutiḡ uvamnun. Paḡmapak iḡuuruḡa God-im iḡuutqutaagun uvamnun. ²⁰Tuḡuruatun pitquranun piḡuḡa, qanuḡ Christ kikiaktuurraumman kikiaktuurraugatauruatun piḡaruḡa. Nalaun̄ḡaruakun iḡuuniḡaḡusiḡa pitquratiguaḡtuḡaḡ tuḡummatun piḡaruḡ. Paḡmapak iḡuuniatariḡaiḡ sun̄a uvaḡaḡruiniḡaḡ nalaun̄ḡasiḡiḡiatagluḡa savaapkun, aglaan Christ iḡuuruam

^a2.6 Dt 10.17. ⁱ2.12 Ac 11.2-17. ^j2.16 a Ps 143.2; Ro 3.20. b Ro 3.22.

uvamni iñuupkağaana nalaunjaruakun sivuğaani God-im. Aasii paŋmapak iñuuruŋa-suli nunami ukpigiŋlugu Iğniŋa God-im, pivittuqaqtuaq uvamnik, suli tuqujaruaq uvana pisivluŋa.^{k 21} Ukpigiŋlugu taamna, God nagliktuutiqpaŋa anniqsuutaunaiŋitkiga, qanuq iñuk nalaunjaŋiŋlakpan sivuğaani God-im kamagigiññağlugich pitqurat, Christ asiñun tuqujanisuuq.

Pitqurat Naagga Ukpigun

3 ¹ Ilvisi isumalaanitchuasi Galatians, kia alapititpasi? Uqaluuruat kikiaktuurraunijaŋun Jesus Christ nalunaipiaqługich algaqsruutaunagaluaqtut ilivsiññun. ² Apigilavsi uumiŋa. Aitchuusiagiŋavisuiŋ Ilitqusiğiksuaq pitquranik kamaksriñiqsi pisigivlugu, naagga ukpiliğniqsi tusaayugaagiksuanik algaqsruutaunjaruanik ilivsiññun? ³ Nalupqinaitchuamik isumalaanisiğiyumiñaitchusi, isumallasilusi iñuk aitchuusiagaŋaruq isuitchuamik iñuggunmik Ilitqusiğiksuaamiñ, nakuuŋhaağluni ukpiqtuaguyumiñagnilugu iñuuluni pitquratigun. ⁴ Nalupqinaitchuamik, iluqağmiŋ nagliksaatirrusiasi piŋiŋlaunaitchut. ⁵ God-im iñuupkağagaa Ilitqusiğiksuaq ilivsiñni, aasii aliugnaqtuat savaağipkaqługich akunnavsiñni, qanuq ukpiğijağiksi algaqsruutauruaq ilivsiññun, pisiginaiqługu iñuuniatagniqsi nalaunjaruakun sivuğaani God-im kamaksriñkun pitquranik.

⁶ Bible-niñ ilitchumiñagikput taamna qanuq aglausimaruq inna, “Abraham ukpiğijağaa God, aasii taamna pisigivlugu God-im akuqtuŋagaa ilaa nalaunjarualivlugu.” ⁷ Taavrumuuna kaŋiqsiyumiñagtusi, iñuich ukpiqtuat Abraham ukpigusiatun, nanmiñiq miqłigtuğimmatun itkai, kiŋuniğipianitkaluaŋja. ⁸ Aasiisuli piŋaisaktanŋaan, Bible satqummiŋagaat God-mun akuqtuğumaagnivlughich Jew-guŋitchuat nalaunjarualilughich pisigilugu ukpigutaat, qanuq God-im uqautiŋagaa Abraham tusaayugaagiksuanik uqallautikamiuŋ, “Quviasuutiqaqtinniağitka nunapayaani ukpiliqsuat uvamnun iliktuttauq ukpiqpata.” ⁹ Tavra iñuich ukpiliqsuat Abraham-tun quviasaagusiaqağmiut piqatigivlugu Abraham ukpijaruaq.

¹⁰ Iluqağmiŋ iñuich akuqtullasipkağniaqsaaruat nalaunjarualilutiŋ sivuğaani God-im kamagilughich pitquraŋi pasiñaqtut, aasii tuqulutin, qanuq aglausimaruq Bible-ni inna, “Pasirauruq nalliummatiruğlu tuqqunmun kiñaliqua iñuutuiniñanitchuaq kamagilughich iluqapayauraŋisa aglausimaruat pitqurat.” ¹¹ Paŋmapak nalupqinaiqsuq iñupayaaq nalaunjaŋiyumiñaisilaanjanik sivuğaani God-im kamaginiğugich pitqurat, qanuq aglausimaruq Bible-ni inna, “Iñuk ukpigunmigun nalaunjaŋisauruaq iñuuniaqtuq.” ¹² Akililiali taavruma uqaluum, iñuk iñuuruaq pitquratigun ukpigutituaksraitchuq, qanuq Bible-ni aglausimaruq inna, “Iñuk iñuuniaqtuq kisianik kamagituiniñaglugich iluqaisa pitqurat, suoramikunnii kipuqłasunagñagich.” ¹³ Uvaguq pasirauğaluaqtilluta tuquruksrauvluta kamagilailiğugich God-im pitquraŋi, Christ tasuŋagaatigut pivlugu ilaan uvaguq tatavsausiaksrauput, qanuq Bible-ni aglausimaruq inna, “Pasirauruq tuquruksrauruğlu iñupayaaq kikiaktuurrauruq napaaqtumun.” ¹⁴ Aasii taamna Christ Jesus pimmagu Jew-guŋitchuat annaurayumiñaqsiŋrut ukpigutikun Abraham-tun, aasiisuli ukpigutikun aitchuusiqağllasivluta Ilitqusiğiksuanik unniqsuqłiisaunjaruamik.

Pitqurallu Unniqsuqłiilū

¹⁵ Aniqatiit, uvva ukuutuauyumiñagtuaq iñuŋniŋaqtat. Iñuk unniqsuqłiimman aglautivlugu suli nalupqinaiyausiğlugu atchiivigivlugu, kialiqaq asivağumiñaitkaa

^k 2.20 Phil 1.21. ^l 3.6 Gn 15.6; Ro 4.3. ^m 3.7 Ro 4.16. ⁿ 3.8 Gn 12.3. ^o 3.10 Dt 27.26. ^p 3.11 Hb 2.4. ^q 3.12 Lv 18.5. ^r 3.13 Dt 21.3.

naagga allan̄juḡumiñaitkaalu taamna unniqsuq̄hiin̄. ¹⁶Tavra God-im unniqsuq̄hiisiḡinjagaa quviasaaḡusiaq Abraham-mun kin̄juniḡanullu. Una nalunaiḡilugu. Unniqsuq̄hiin̄ quviasaaḡusiakun unniqsuq̄hiisaun̄aitchuḡ iñugiaktuanun kin̄juniḡiñun̄, aglaan atausisualun̄mun kin̄ḡunguruamun, aasii taamna kin̄ḡunguruuq Christ-guruḡ.⁵ ¹⁷Uvva sivuniḡikkaga. God-im pitquran̄i aitchuutaun̄arut 430 ukiut pianin̄mata nalupqin̄aiyausianiqqaatillugu ilaan unniqsuq̄hiisaa Abraham-mun. Taamna tainnainman, God-im unniqsuq̄hiisaa Abraham-mun nalupqin̄aiyausin̄aqaatillugu asivaqtauyumiñain̄jaruq, iñuuptauq unniqsuq̄hiisaa nalupqin̄aiyausin̄jaruq asivaḡumiñain̄matun̄.¹ ¹⁸Qanuq unniqsuq̄hiisauruq quviasaaḡusiaksraq annaun aitchuusiagullakpan kamaksriñiq pitquranik pisiḡilugu, aitchuusiagin̄agumiñai ḡaruq unniqsuq̄hiisikun. Aglaatkii God-im aitchuutiḡinjagaa Abrahammun unniqsuq̄hiisikun.^u

¹⁹Tamatkua tainnainniḡmata, summan pitqurat aitchuutaun̄avat? Pitqurat ill̄ataun̄arut aquagun unniqsuq̄hiin̄ aitchuutaun̄aganin̄man il̄itchuḡipkaqsaq̄lugich iñuich pil̄uun kamaksriñiñiḡutilaan̄anik God-im pitquran̄iñik, aasii God sivun̄in̄jaruq iñuich iñuuruksrauvlugich sutigun satqummikkaḡmigun Moses-kun qain̄in̄anun-aglaan Christ, miq̄liqtum unniqsuq̄hiisaaq̄anaruam. Pitqurat aitchuutaun̄arut isaḡuliktigun, iñukullu pirriruakun Moses-kun. ²⁰Pisinn̄in̄iq iñun̄nik piraksraḡuḡman, taamna sivuniq̄aqtuq iñun̄uk malḡuk atilutik uqaqtuksrauvlugik unniqsuq̄hiisikun. Aglaalli God-im unniqsuq̄hiikamiun̄ Abraham annaunmik, piritun̄aitchuḡ, inmiñik kisimi piḡagaa.

Sivuniḡat Pitqurat

²¹Taamna tainnainman, pitqurat paaqsaan̄avat God-im unniqsuq̄hiisijin̄un̄? Naaḡapiaḡataq. Qanuq pitqurat aitchuutaun̄akpata taimun̄a iñuullasiñ̄alugich iñuich, nalaun̄jasiraunaḡayaqtuq sivuḡaani God-im pitquratigun. ²²Aglaanuvva, uqallautin̄agaatigut Bible-ni iñupayaurat pil̄uksin̄aniv̄lugich qanuq kamagil̄iñ̄ugich God-im pitquran̄i. Paḡmapak-aasii tamatkua ukpiqtuat Jesus Christ-mun aitchuusiaqaqtut unniqsuq̄hiisaun̄aruamik iñugunmik isuitchuamik.

²³Christ qain̄aiñ̄aan isiq̄taḡim̄matun piḡagaatigut satqummiqsauvlutin̄ pitqurat aitchuutaurat Moses-kun. Taapkua pitqurat qaunaksrim̄matun piḡarut uvap̄tin̄nik Christ satqummiḡñin̄anun-aglaan, annaurrauyumiñ̄aqsil̄ḡataqtilluta ilaagun. ²⁴Qaunaksri munaqsrim̄matun miq̄liqtunik atan̄iḡnaqūtiqaḡluni kamaksrip̄kallavlugich iñuguḡataqtillugich, tainnatulli pitqurat qaunagin̄agaatigut Christ qain̄in̄anunaglaan, nalaun̄jasipkaq̄taullasiḡataḡluta ukpiḡluta Christ-mun. ²⁵Aasii paḡmapak ukpiḡumiñ̄aqsikapta Christ-mun munaqsritun̄aiqsugut pitquranik.

²⁶Qanuq atausin̄juqatiḡikavsiun̄ Christ Jesus ukpiḡutikun, iluqasi aglian̄in̄arusi iḡñin̄i God-im. ²⁷Iluqasi atausin̄juqataun̄arusii Christ-mun, pap̄taiqsauḡavlusi, ilaaton il̄in̄arusi. ²⁸Tavra iluqasi atausin̄juqataun̄arusii Christ Jesus-mun, atirusi ilu qasi. Allagin̄iñ̄itchut Jew-guruallu Greek-gil̄lu, kivgallu kivgaun̄itchuallu, aḡutillu aḡnallu, iluqaḡmiñ̄ atirut. ²⁹Tavraasii piḡimmasi Christ, Abraham kin̄juniḡigaasi, suli ilaan kin̄juvaannaktiḡigaasi, kin̄juvaannaktaaḡilugu unniqsuq̄hiisian̄a.^v

4 ¹Sivuniḡikkaga kin̄juvaannaktuaguniv̄lusi uqallakama innaittuq. Kin̄juvaannaktuksraun miq̄liqtuun̄ḡmi, kivgatuttauq inmiuq iñuq̄aḡaluñ̄naisaunnii inmiñun̄ iluqaḡmiñ̄ aapami suḡalin̄i. ²Aasii ilaa qaunaksriqaḡluni munaqsriñ̄ik aḡalatchiriñ̄iḡlu suḡaliḡmiñ̄ik, tikitchiaḡiv̄lugu kin̄juvaannagviksrautini, aapami nalunaiḡakkan̄iñ̄ik. ³Tainnatuttauq uvagut. Christ qain̄aiñ̄aan miq̄liqtutun̄ in̄ḡagaluaḡmiugut, munaqsriqaḡluta pitquranik

⁵3.16 Gn 12.7. ¹3.17 Ex 12.40. ^u3.18 Ro 4.14. ^v3.29 Ro 4.13.

iñugruinñaiñllu pilğusigikkañiñnik nakuurualiqinikun, kivgaummatun iñhuta tamatkunuja.^w ⁴Aglaan God-im nalunaiqsani piviksraq tikiñman, tilinjagaa Iğñini nunam iñuñiñun. Christ anjaruq aǵnakun, Jew-guvluni, kamaksriruskrauvluni pitquranik, ⁵sunauvva tasuguklugich tamatkua aǵalatittuat pitquranun, uvagut aǵliraksrainaluta iğñigitquvluta God-mun, aitchuusiaqagumiñaqsiluta kiñuvaannaktaksraptiñnik God-miñ.

⁶Aasii aǵliraksraiqluta God-im iğñiğiniğmatigut, ilaan tilinjagaa Ilitqusigiksuaña Iğñiğmi iluptionun, ilitchuğipkairuaq uvaptiñnik God ilumun nanmiñiq aapagitilañanik. ⁷Tavraasii, God-im iğñiğiliutiñagaasi sulikiñuvaannaktuksrağučłusi, aasii kivgatun inñaiñarusi.^x

Paul Piñigigai Galatia-ğmiut

⁸Taimani ilitchuğiñaiñjavsi God-mik, kivgaunğaluaqtusi isummatigikkavsiññun god-aunasugalugich. ⁹Aglaan pañmapak ilitchuğiñagiksi God, naagğahaaq God-im ilitchuğiñagaasi, summan-aasii utiğukpisi aǵalatiqavsaağniğmun pitquranik, iñugruinñaiñllu pilğusiñiññun nakuurualiqinikun, annaurriyumiñaitchuanun ilivsiñnik? ¹⁰Summan iviğagniatapisiuñ God piqutiqaqłusi ilaaguaqtanik niqinaqiviñnik uvlunik, ilaaguaqtaniglu tatqiñnik, sulikiñuvaannaktuksrağučłusi ilaaguaqtanik niqinaqiviñnik ukiuniglu. ¹¹Anayasuktuna sigğaqutiginasugalusi asiñun.

¹²Aniqatiit, piviuuttağivlusi apiğigivsi, isummatiqagitchili uvaptun tamatkunuuna uqautipkun ilivsiññun, qanuq ilinjaruñali ilivsisun, Jew-guñitchuatun, atanğiqsitauvluna Jew-guruat pitquraninñiñ. Pimaqłunaitkivsiña ¹³sivulligmi alğaqsruiqqaqama tusaayugaagiksuanik Christ-kun ilivsiññun. Ullañagivsi pisigivlugu timimi qilluusiqañaniga.^y ¹⁴Aasii qilluutituğniğa iviğamanaitkaluaqtillugu ilivsiññun, nağğugiñaitkivsiña, kipagilunalu suuñilağilunalu piñaitkivsiña, aglaan pağlañagivsiña quyavłusi, isağuliktun-unñii ilivluna, naaggaunñii Christ Jesus-tun. ¹⁵Taimani qanutun quviasuktiginarusi. Iñisimaruna quviasukkayaqtusiunñii ilivsiññun iraiğuvsi aasii iriliutilugik uvamnun, tainna piñağumiñaqpan. ¹⁶Pañmapak-aasii uqautikavsi ilumun ittuamik, isumavisi akilñiñiutinasugaluna ilivsiññun? ¹⁷Tamatkua ilumun inñitchuanik iñisaurrich iviğaumagiliqsinniataktut ilivsiññun, aglaan sivuniqañitchut nakuuruamik, qanuq niğuqtinniaqsaagaasi uvamniñ, isummatigilluatallasitquvlutiñ ilivsiññun. ¹⁸Nakuuga luagmiuq isummatigilluatağaiñni pilłuatautauruakun ataramik, nayuñilługivsiunñii. ¹⁹Uvaña miqłiqtuuratkaa. Isumaaluutigipiallakkivsi. Ilauvana aakauruaq kiiqiuliqsuaq aulayyautimmani, qanutupayauraq kipigniñuqluna Christ irrusia naamasitquyumavlugu ilivsiñni.^z ²⁰Qanutun nayuqtigiyumapiğaluağivsi aasii allauruakun aulatağilusi. Qanuqsausiipiallaktuna ikayuutauniksrapkun ilivsiññun taavrumanı nalautavsiñni.

Uuktuun Hagar-kullu Sarah-kullu

²¹Ilivsi ukpiqtuat isumaruasii annaurrauniagnivłusi kamaksriłusi Jew-guruat pitquraninñik, naalağnisitchi, uqaluusiavsiñnik pitquratigun. ²²Bible-ni aglausimaruq Abraham malğugnik iğñiqagivlugu, iglua kivgauruakun aǵnakun, aasii iglua nuliañagun atanniqsimaraitchuakun.^a ²³Kivgauruam iğñiña anjaruq pilğusikaatun, aglaan nuliañata iğñiña anjaruq kisianik God-im unniqsuqłiisigianigmagu aniñiagnivlugu. ²⁴Taapkuñiña uuktuutiqaqta. Taapkuak aǵnak malğuk ittuk God-im malğuktun sivunniugutiktun iñuñmiñun. Sivunniugutaata iglua iñuñmiñun piñaruq iğğimi Sinai-mi, God-im aitchuğmagich

^w 4.3,9 Col 2.8,20. ^x 4.5-7 Ro 8.15-17. ^y 4.13 Ac 16.6. ^z 4.19 Ro 8.29; 2 Co 3.18; Phil 3.10.

^a 4.22 a Gn 16.15. b Gn 21.2.

qulinik pitquranik. Taamna arriqaqtuq Hagar-mik, kivgauruamik, iñuñiglu iñuulluatağniugaqtuanik pitquranik pisaqutiqaqtutinj, aasii ittut kivgam miqñiqtuñisun. ²⁵Tavra Hagar igğisun Sinai-tun ittuq, Arabia-mi ittuami, suli arrili-sauyumiñaqtuq iniqpaktun Jerusalem-tun, qanuq Jew-guruat tavrani aḡalatiqaqtuq pitquranik, aitchuutaunḡaranik Moses-kun Sinai-mi. Kivgaton ittut. ²⁶Aglaalli uvagut aimaagvikput Jerusalem-tun ittuq pañmaniittuq, qilak. Taamna-suli aakagimmatun itkikput iluqata ukpiqtuaguut Christ-mun, atangiqsitaunḡaruaguut, kivgauñaiqluta pitquranun. ²⁷Taamna aglausimaruq Bible-ni inna.

“Quviasugiñ aḡnaaq miqñiqsilaitchuatiin. Saqlagiñ quviasuunmik miqñiqtuilluqtutinunnii, qanuq miqñiqtuukkaqsiiḡhaaḡniaqtutin kivgauruamiñ aḡnamiñ.”^b

²⁸Aniqatiit, Isaac-tun ittugut. Isaac aniqammatun nalaullugu God-im unniqsuqñiisaa Abraham-mun, uvaguttauq God-im miqñiqtuḡimmigaatigut, unniqsuqñiisaaqluta iñuggunmik isuitchuamik. ²⁹Aasii uvagut iñuupkaqtitauruaguut Ilitqusiḡiksuaḡun nagliksaaqtitkaatigut tamatkua iñuich iñuutquriruat uvaptiḡnik Jew-guruat pitqurañisigun, tainnatuttauq Isaac aniqaruq God-im unniqsuqñiisaaḡun, nagliksaaqtinḡammatun aapiyaksraḡata kivgauruam igñiñan. ^c ³⁰Taavrumuuna inna aglausimaruq Bible-ni. God-im uqallautiḡagaa Abraham, “Anirruḡ kivgaq igñiñalu, qanuq kivgauruam igñiñia iḡañiutiniñiḡichuq kiñuvaannaktaaksraunmun piqatigilugu atangitchuam aḡnam igñiñia.”^d ³¹Tavra aniqatiit, taavrumaḡḡa uuktuunmiñ iḡitchiyumiñaqtusi uvagut inḡisilaaptiḡnik kivgauruam miqñiqtuñisun, aglaan ittugut miqñiqtuñisun atangitchuam aḡnam.

Ipigagnagu Atangiqsirrusiaqsi

5 ¹Nalupqinaitchuq, Christ ilumun atangiqsinḡagaatigut. Tavraasii iñuusitchi-suli atangiqsitaunḡaruatun iñuktun. Utigñasi iñuuniag-niḡmun Jew-guruat pitqurañisigun annautiḡisuglugich. ^e ²Uvaḡa Paul kilikkivsi. Iivsi nalunaiñḡutchiqsitkuvsii Jew-guruatun, niḡiuglusi taavrumuḡa nalunaiñḡutchiqsauñiḡmun, iñuuniagñiḡmullu Jew-guruat pitqurañisigun, nalaunḡasipkaḡniaḡasugalusi sivuḡaani God-im, Christ annautiyumiñaitkaasi. ³U qallautivsaaḡitkivsi. Iñuk nalunaiñḡutchiqsaukama, kamaksriruksraupiaḡataqtuq iluqaiñnik pitquranik aitchuutaunḡaranik Moses-kun. ⁴Nalaunḡasipkaḡtausukkuvsii i pitquranik kamaksriñnikun, avinḡaniaqtusi Christ-miñ, annaurrauyumiñaiñiñiaqtusi God-im nagliktuutiḡpaḡagun. ⁵Qanuq Ilitqusiḡiksuaḡun ikayuutaagun, uvagullu ukpiḡutiqaqtuiñḡaḡniptigun Christ-mun, niḡiuktugut-suli akuqtuḡniaḡnivluta God-mun nalaunḡarualiluta. ⁶Niḡiugikaptigu nalaunḡasipkaḡtauniksrapput Christ-kun, nalunaiñḡutchiqsauñiḡ Jew-guruatun naagga nalunaiñḡutchiqsauñaiñiḡniḡ anniqsuutaunḡichuq uvaptiḡnun, aglaan ukpiḡun kisimi piviuttaqsriḡkairuaq allanun uvaptiḡnik.

⁷Piḡlutaqtuagunḡaluaqtuasii. Kia kamagitchailiraḡpaunḡ tusaayugaḡiksuaḡ ilivsiññun? ⁸Nalupqinaitchuamik God-im kamaksritchailirañitkaasi qanuq ilaan ukpiliqsinḡagaasi. ⁹Tamattuma ilumun inḡitchuam ilisaurrutim taputiniḡaasi, imaksraḡuluuram puvlaktinmatun akutaq iluqaan. ^f ¹⁰Nalupqisunḡitchuḡa Ataniḡmun isumaliqsinniaqtilaavsiñnik uvaḡa isummasivsun tamatkunuuna. Kiña iñuk asiñuurriruaq ilivsiñnik God-im tatavsagñiaḡaa.

¹¹Aniqatiit, iñuich imma iḡañisa uqautigivalliḡniḡaanḡa alḡaqsruiviñivluḡa iñuk annaurraunivlugu nalunaiñḡutchiqsauñavluni kamagivlugiḡlu Jew-guruat pitqurañich. Taamna ilumun itpan, summan nagliksaaqtitauvik? Tainnatchimik

^b 4.27 Is 54.1. ^c 4.29 Gn 21.9. ^d 4.30 Gn 21.10. ^e 5.1 Jn 8.32-36. ^f 5.9 1 Co 5.6.

algaqsruiguma, iñuich piavsaktautiginyaitkaat algaqsruutauruaq annaun Christ tuqputaagun aŋarraurami. ¹²Pitquyummiġaluaġitka iñuich tamatkua asiñuurruat ilivsiñnik, piłaktuqurruat timisi nalunaiñnutchiquvlugich, inmiñnun piłaktuquyumałhaaqługich ilaisa timitiñ. ¹³Aniqatiit, God-im atangiqsinŋagaasi. Aglaan atangiqsitaunaitchusi piłusiqillasisaġlusi. Atangiqsitaunarusi piviuttaqutiyumiñaqsivłusi, qanutupayauraq ikayuutiyumiñaqsivłusi avamun.⁸ ¹⁴Qanuq kamagigisi iluqaisa God-im pitqurañi iñuukavsi uumatun, “Piviuttaġiun siłalliñ iliktun ililugu.”^h ¹⁵Aglaan pisaanŋatiaqsiguvsı uqavaaġlusiłu avamun, qaunagisitchi. Maqurrutiniaqtusi avamun tainna piguvsı.

Ilitqusigiksuaġlu Piłuksisuguruuaglu Iñusiq

¹⁶Uqallautigivsi uumiña, Ilitqusigiksuaamun aŋalatisuñaiññaqsıun iñusiqsi. Kamaginagu piłuksisuguruuaglu iñusiq. Suli Ilitqusigiksuaam kipigñiuġutiñi paaqsaanamiut piłuksisuguruuam iñuusivsi kipigñiuġutiñiñun. ¹⁷Qanuq kipigñiuġutiñi piłuksisuguruuam iñuusivsi paaqsaanarut Ilitqusigiksuaam pitqutiñiñun ilivsiññun, aasii pipkalaiłługich sut pisukkaluakkasi. ¹⁸Aglaan aŋalatinnavsi Ilitqusigiksuaamun, annaŋniatañaiqsusi kamaksriñiatañnikun Jew-guruat pitqurañiñnik.

¹⁹Piłuksisuguruat iñuusivsa pipkaġuugaatigut allatuutinik tuvaqaataitchuat tuvaqaatiqaqtuallu, pigiitchuanik kipigñiuġutinik, pitqurañiñaġniġnik atuġniñagun timim, ²⁰ukpiqsraġnik god-aunitchuanik, aŋatkuliquutinik, uumikkutigigiñiġnik, uqavaaġutinik, killuqsrautinik, qinnautinik, siññatinik, atiñirrutinik, atiñirrutikun ilaaguaqatigiisitautinik, ²¹tutcutinik, iñuaġutinik, imiġniġnik, imiñasivłuni qaunaklaanġiutinik, tainnatullu ittuunik. Kilikkivsi, kilinagaluagmiłlavsi sivuani, tamatkua savaaqatuat tainnasiñik qilañmukkumiñaaitchut, God-im atangıvianun.

²²Aglaalli Ilitqusigiksuaam piviuttaqutiqatitkaatigut quviasuunmiglu tutqunmiglu qıñuirrunmiglu nagliktaunmiglu nakuunmiglu ukpigñaġniġmiglu ²³pikalaktautairrunmiglu ilimun aŋalarrutilluataġniġmiglu. Iñuich iñuuruat tainna pitqurat taluqsraliiaġiñitkaich iñuutqulugich. ²⁴Aasii tamatkua atausiñjuqataunaruat Christ-mun aŋalatinñaiñarut piłuksisuguruuanun iñuusimıñnun, qanuq pisuguukkanich piłgusiñiłlu pigiitchuat kikiaktuurraquataummatun piñarut Christ Jesus-mun.¹ ²⁵Piqaġniqafta isuitchuamik iñuggunmik Ilitqusigiksuaamun, aŋalatituiññaqta Ilitqusigiksuaamun. ²⁶Piġuqtinaitcha uvaptiñnik qapiqtautiñaiġluta killuqutitaiġlutalu.

Ikayuutisitchi Avamun

6 ¹Aniqatiit, iñuk piłuksipkaqtukpan qanusipayaamik piłunmik, ilivsi aŋalatittuasii Ilitqusigiksuaamun utiqtitaksraġigiksi pikalak tautaitchuakun. Qaunagilusi ilivsiññun, ilaannivsaug ikłigutachaktinniaqtauviaġmısi. ²Ikayuutisitchi avamun killuqsaqatinniaqtaukavsi. Tainna piguvsı taññiġniiaġisi Christ pitqurañi ilivsiññun. ³Iñuk kiñaliqaa isumagumi piġuqtigluni inmiñnik, ikayuuyummataiġluni piłuksiruamik, sagluqıruq inmiñnik. ⁴Iñullaa naipiqtuġli inmiñun, aasii nakuuniquan iñuutchiñi isumakkutigilluataġniaqtuq inmiñnik, naipiqtuutiqañaiġluni iñuum allam piñarañanik. ⁵Qanuq iñullaa isivġiqsauniaqtuq ilaan nanmiñiq iñuusigikkaġmigun.

⁶Iñuk ilisausiaqatuaq God-im uqaluñiñnik, aitchuyummatiqatukstraagaluaqtuq pigikkamiñiñ ilisaurriruamun. ⁷Sagluqipkaġnasi, God kipagirauyumiñaitchuq. Nautchialiqiritun kivriruatun qanusiksrapayaamik nautchiaksranik kangaqsrurunmiñnik, tainnatun iñuk paaqłusiaqagnaqtuq qanutchikun

⁸5.13 Mt 20.26. ^h5.14 Lv 19.18; Ro 13.8-10. ¹5.17 Ro 7.15-23. ¹5.24 Ro 6.3-14; Ga 2.20; 6.14.

iñuusigikkaǵmigun.^k ⁸Qanuq iñuk iñuuruaq pisuǵuiqsimaqaqtinniaǵtugu piłuksisuguuruaq iñuutchiñi, suksraunǵiqsauniaǵtuq taamna pisigilugu. Aglaan iñuk iñuutuiññaqtuaq Ilitqusigiksuamun aǵalatiñhuni, iñuuniaǵtuq isuitchuamun Ilitqusigiksuakun. ⁹Aasii piłaiǵutiñaiłlakput nakuurualiǵiniq, qanuq qapiñitkupta akiññagniaǵtugut God-im akiłiiviksraña tikitpan.^l ¹⁰Tavraasii, piviksraqaqtılaaptiktun, nakuurualiǵita iñupayaanun, ikayułhamaaǵlugich tamatkua ukpiqtuaguruat.

Aqulliich Kiliktuutit Paǵlatillu

¹¹Tautuksigik qanutun aǵitigiruat aǵlaich aǵlaatka uvamnik ilivsiññun. ¹²Iñuich tamatkua maliksuktitchiñiaqsaaruat ilivsiññik nalunaiññutchiqsautquvlusi Jew-guruatun, iviǵaiñiaqsiññaqtut iñuñnik, nagliksaqtitausunñiññutij pisigilugu ukpiǵniq kisanun Christ tuqutaanun aǵarraurami annaurriłlaruamun. ¹³Qanuq tamatkua-unnii nalunaiññutchiqsauñaruat timimiñni kamagilaiñmigaich God-im pitqurañi. Naaggauvva nalunaiññutchiqsautqummigaasi, uqavigaaǵutigisukłusi ilimiñnun iłitchitqurauniłusi. ¹⁴Aglaan uvaña uqavigaaǵutiqaǵuñipiaqtuña supayaamik, aǵlaatua-luk Ataniq Jesus Christ tuquñaniługu aǵarraurami pisigivlugich piłuutitka. Aasii taamna pisigivlugu, ukpiñaitchuat piłǵusiniñ tuquñaruat tun iłiñarut uvamnun, aasisuli uvaña tuqummatun iłiñiññun. Sivuniqaqtuq taamna, piłusiqisunaiqsuña tavraññaaglaan. ¹⁵Qanuq nalliak-unnii nalunaiññutchiqsauñuvlu nalunaiññutchiqsauñiññiǵuvlu anniqsuutaunñitchuq, aǵlaan anniqsuutitaluuruq nutauruamik iñuggusiqaunniq Ilitqusigiksuakun.^m ¹⁶Aasii iluqaǵmiñ iñuutuiññaqtuut taavrumuuna, God-im iłumun Israel-ñi, tutqiutiqaǵlich nagliktuunmiglu God-miñ.ⁿ ¹⁷Tavraññaaglaan kialiqaa isumaalluksaanaǵiłiña, qanuq ikiqaqtuña timimni nagliksaqtitaunipkun pisigivlugu Jesus. ¹⁸Nagliktuutiqañata Atanipta Jesus Christ itqatigilisi, aniqatiit. Amen.

^k 6.7 Pr 22.8; Ho 8.7. ^l 6.9 2 Th 3.13. ^m 6.15 Jn 3.3-7; 2 Co 5.17. ⁿ 6.16 Ps 125.5; 128.6.